

**A MEGYEI TERÜLETRENDEZÉSI TERVEK
TARTALMA, KAPCSOLATRENDSZERE,
A TERVEZÉS FEJLESZTÉSÉNEK LEHETŐSÉGEI**

A TERÜLETRENDEZÉS 10 ÉVE
című műhelybeszélgetés sorozat

helyszín: a Magyar Urbanisztikai Társaság székháza
2006. április 25. (kedd) 9:30

moderátor: Schuchmann Péter

**EMLÉKEZTETŐ
(az elhangzott előadások összefoglalása)**

Schuchmann Péter- Bevezető, vitaindító előadás

Schuchmann Péter elmondta, a beszélgetés előkészítésében Paksy Gábor úr, Keresztes Sándor urak vettek részt.

Az előzményekhez tartozik, hogy dr. Tompai Géza úr az OTH Területrendezési főosztályvezetője kérte fel az Urbanisztikai Társaságot, hogy a Területrendezés első 10. éve címmel szakmai műhelybeszélgetés sorozatot tartson. A szakmában dolgozó szakemberek segítségével tekintse át a jelenlegi helyzetet és fogalmazzon meg olyan ajánlásokat, ami a tervezés továbbfejlesztéséhez és a szakma építéséhez hozzájárulhat.

A Cél mindenképpen a területrendezési tervezés megerősítése, hatékonyságának, eszköztrendszerének bővítése, akkor is, ha tudjuk, vannak a szakmában olyanok, még a szakma gyakorlók között is, akik megkérdőjelezzik a területrendezési tervezés önállóságának létjogosultságát- mondta Schuchmann Péter

Úgy gondolja – **„akik ezt a szakmát műveljük, alapvető érdekünk, hogy ennek a szükségességét bizonyítsuk, ne csak magunk, hanem a szélesebb társadalom számára, és olyan javaslatokat fogalmazzunk meg, ami ennek a tervezésnek az értelmét és a hatékonyságát növelik.”**

Összefoglalva a vitanap célja:

- **ilyen irányú javaslatok megfogalmazása, áttekintve előtte a tervezés eddigi tapasztalatait,**
- **ajánlásokat megfogalmazása,**

Schuchmann Péter szerint a beszélgetés két síkon folyhat:

- Az egyik szint, hogy a mai törvényi keretek adta lehetőségek között, hol és milyen lehetőségek vannak a tartalom bővítésére az eredmény, tehát a tervezés hatékonyságának javítására.

- A másik, a törvényi keretek bővítése. Akár az önkormányzati törvény módosítása, akár az alkotmány módosítása vagy közigazgatási rendszer módosítása.

Fontos eldönteni a megyék szerepének rendezésével kapcsolatban, hogy egy létező, vagy nem létező szintről beszélhetünk-e a magyar közigazgatási rendszerben, mert ha létrehozzák a régiót az önkormányzati választásokat már a régiók szerint is bonyolódhatnak.

Ez esetben átrendeződnének a döntési hatáskörök és a régiók fognak olyan döntési kompetenciákat kapni, ami ma tulajdonképpen inkább állami szinten van.

Tehát érdemes átgondolni, hogy ha tényleg sikerül ezt a ma államreformnak nevezett intézkedés csomagot elkezdni, akkor mi a szakma álláspontja? **Ragazkodunk-e ahhoz, hogy az országos szint után a megyei tervhez, vagy ha a régióhoz kerül a tervezés, akkor lehetséges-e, érdemes-e csinálni regionális tervet.**

Mivel a kistérségeknek nincsenek jóváhagyó kompetenciái. Lehet-e hogy egy kistérségi tervet a kistérség felhatalmazásával régió hagyja jóvá?

Magó Erzsébet - A megyei tervek készítésében kialakult tervezési gyakorlat. Azonosságok és különbözőségek értékelése az OTH nézőpontjából:

Magó Erzsébet először a megyei területrendezés terv készülségéről ad egy rövid áttekintést a megyei tervek készülségének a helyzete alapján.

Négy csoportba sorolta a megyéket,

1. 11 megye önkormányzati rendelettel már elfogadta a megye területrendezési tervét.
2. azok a megyék tartoznak ide, amelyek folyamatosan készítik a területrendezési tervüket, és reális alapja van, hogy az OTrT törvény módosítása előtt még időben el is tudják az önkormányzati rendelettel fogadni. Ilyen voltaképpen Bács-Kiskun, Pest, Vas, és Zala megye.
3. azok a megyei tervek tartoznak ide, ahol a megyék felfüggesztették a megyei rendezési terv készítését, ennek leginkább az az oka, hogy Borsod, Fejér, és Szabolcs-Szatmár-Bereg megye az OTrT törvény elfogadása előtt kezdett hozzá a megyei terv elkészítéshez egészen más tematikával és tartalommal.
4. A legrosszabb helyzetben lévő Hajdú-Bihar megye tartozik ide. Ez a megye hozzá se kezdett a megyei tervének az elkészítésének.

A tervezett ütemezésünk szerint 2007 második félévében lesz azt OTrT törvény módosításának a parlamentbe történő benyújtása, ezért Magó Erzsébet azt javasolja a 3. és 4. csoportba tartozó megyei önkormányzatoknak, hogy az OTrT törvény módosításáig ne kezdjenek hozzá a megyei területrendezési terv készítéséhez.

A megyei területrendezési terv készítői számára milyen szempontokat kell figyelembe venni, különös tekintettel arra, hogy területfejlesztési törvény

rögzíti, hogy a megyei területfejlesztési tervek nem lehetnek ellentétesek sem a kiemelt térség sem az OTrT törvénnyel?

Az OTrT előírja azt,

- hogy a megyei tervek nem vezethetnek be egyedileg meghatározott területfelhasználási kategóriákat,
- nem változtathatják meg az OTrT törvényben rögzített területfelhasználási kategóriákra vonatkozó szabályokat
- hogy a megyei tervek nem vezethetnek be eltérő térségi övezetet, az övezeti szabályokat nem egészíthetik ki, és nem változtathatják meg.
- Térségi jelentőségű műszaki infrastruktúra hálózati elemet és egyedi építményeket nem emelhetnek fel, országos jelentőségű műszaki infrastruktúra hálózati elemmé.
- Az országos jelentőségű műszaki hálózatok és egyedi építmények nyomvonalát nem változtathatják meg az OTrT térszerkezeti tervében és a szöveges mellékletében rögzítettekhez képest.

Magó Erzsébet Vas megye területrendezési tervén szemléltette, hogy a tervező milyen különbözőségeket próbált bevezetni, ami sajnos az egyeztetés során elbukott.

- Eltérő területfelhasználási kategóriaként javasolta a belterjes mezőgazdasági térség részét képező *kertgazdasági hasznosítású térség* kategória bevezetését.
- A területfelhasználási szabályok vonatkozásában az OTrT-től eltérő szabályt javasolt az erdőgazdálkodási- vízgazdálkodási és az építmények által igénybevett térség vonatkozásában.
- Az OTrT törvénytől eltérő térségi övezetet szeretett volna bevezetni, egy *kertgazdasági jellegű területnél*, amivel a volt zártkerteket kívánta szabályozni, vissza akarta hozni a *kulturális örökség szempontjából kiemelten kezelendő területek övezetét*, és új övezetként javasolta a *szélerőművek telepítésére alkalmas területek övezetét*.
- Az OTrT törvénytől eltérő övezeti szabályt javasolt a *természeti területek övezetére* a kiemelten fontos érzékeny természeti területek övezetében.
- Nem javasolt térségi jelentőségű műszaki infrastruktúra elem felemelését országos jelentőségű elemmé, viszont a Vas megye területrendezési tervében a 89. számú főút nyomvonalának a vezetését meg akarta változtatni az OTrT térszerkezeti tervéhez képest, és több településen elkerülő szakaszt javasolt, mint az az OTrT törvény 1/1 számú melléklete 2/c pontjában szerepelt.

Hogyan próbálta a Hivatal ezeket kezelni ?

A cél az volt, hogy ne fojtsa el azokat a kezdeményezéseket, amiket a tervezők javasoltak, hiszen elképzelhető, hogy azok a tervezők, akik sokkal részletesebb 50 ezres méretarányban találkoztak a problémákkal sokkal megalapozottabban látják azokat, mint az az OTrT terv.

Ezért voltaképpen az volt a megyei terv készítői felé a javaslat, hogy készítsenek a megye számára egy *intézkedési tervet*, amit a megyei önkormányzat határozattal fogadott el, és egyben tegyenek javaslatot a kormány felé, hogy melyek azok az eltérő koncepcionális javaslatok, amelyeket meg kell majd vizsgálni az OTrT törvény felülvizsgálata során.

Milyen lehetőségeket lát a hivatal voltaképpen a megyei területrendezési terv tartalmának a kiterjesztése során?

Az egyértelmű, hogy a megyei önkormányzatok nem kaphatnak az OTrT törvény felülvizsgálata során sem korlátlan felhatalmazást a kiemelt térségekhez hasonlóan, hogy korlátlanul kiterjesszék egyedi esetekben a megyei tervek tartalmát. Nyilvánvaló, hogy ennek korlátja nem a hivatal hozzáállása, hanem egyértelműen visszavezethető az önkormányzati törvényre, ahol voltaképpen a megyei önkormányzatokat az önkormányzati törvény nem a települési önkormányzatok köré helyezte, hanem egy mellérendeltségi jogviszony alakult ki ismerve az Alkotmány Bírósági határozatot, amely rögzítette, hogy milyen lehetőségei vannak a megyei önkormányzatoknak a területi koordináció során.

Ezért képviseli a hivatal azt az álláspontot, hogy meg kell erősíteni a megyei önkormányzatok helyzetét és rögzíteni kell az OTrT törvényben a megyei területrendezési terv tartalmát, és most az OTrT felülvizsgálata során kell mindezt a tartalmat beépíteni.

Most van itt az ideje annak, hogy a megyék a gyakorlati javaslataikat megtegyék. Ezzel a lehetőséggel a 19 megye közül 15 megye élt is.

Milyen típusú OTrT módosításra kapott javaslatot a Hivatal?

Meg kell jegyezni, hogy a megyei önkormányzatokat leginkább a műszaki infrastruktúra hálózati elem érdekli, és a legtöbb javaslat erre érkezett. A javaslatoknak egy része koncepcionális javaslat, leginkább a megyei önkormányzatokat a főútkorrekciók, vagyis a település elkerülő szakaszok érdeklik.

Itt kétféle javaslat érkezett

Kerüljön ki a törvényből az 1/1 számú melléklet 2/c pontja, vagy pedig ha a GKM ezt fenn kívánja tartani, akkor viszont bővüljön ki és kerüljön felülvizsgálatra a települési kör.

Nagyon sok olyan megyei javaslat érkezett, amely új főutak létrehozására tesz javaslatot *pl. országos körforgalmi kikötő létesítését, Mohács és Szolnok vonatkozásában. Térségi jellegű mellékutak* közül jelentős számút akarnak felterjeszteni országos hálózati elemmé, nagyon sok térségi jelentőségű *kerékpárutat* akarnak országos kerékpárutas hálózatba felemelni, nagyon sok javaslat érkezett a *nagysebességű vasút nyomvonalak módosítására* vonatkozóan, új vasút kapcsolat létesítését is javasolják a megyék. Van néhány megye, amely az egész országos jelentőségű *logisztikai központ* kijelölésének a koncepciójának a felülvizsgálatát javasolja, kaptunk javaslatot a *repülőterek* besorolásának az átminősítésére.

A megyék nagyon hiányolják, azt hogy az *ásványi nyersanyagvagon védelmét* biztosító övezet nem volt az OTrT törvényben, ennek a szabályozását tartják szükségesnek. A kiváló termőhelyi adottságú szántóterület övezetét ki akarják egészíteni a kiváló termőhelyi adottságú *szőlő* terület országos övezettel. Úgy ítélik meg, hogy valamennyi *megújuló energiaforrásra épülő erőmű* telepítésével foglalkozni kellene a törvényben.

A NATURA 2000-es területek egyértelmű övezeti besorolását igényli, a vegyes területfelhasználási térség kategóriának a szerepeltetését kéri nemcsak országos területfelhasználási kategóriaként, hanem megyei területfelhasználási kategóriaként. Néhány megye változatlanul írásban is nyomatékot adott annak, hogy a megyei területrendezési tervekben is lehessen egyedileg meghatározott térségi övezeteket szerepeltetni.

A minisztériumoktól is kapott a hivatal olyan javaslatokat, ami megerősíti a megyei javaslatokat, tehát a minisztériumok részéről is *igény van a megújuló energiahasznosításra, a kulturális örökségvédelmi területek* országos és megyei övezetnek a visszaemelésére a törvénybe és igény van az *árapasztó tározók és az ártéri tájgazdálkodási célterületek*, vagy övezetnek területfelhasználási elemként történő szerepeltetésére.

Összefoglalva az eddigi tapasztalatokat Magó Erzsébet elmondta, hogy nagyon sok jó javaslat érkezett a megyei önkormányzatok részéről, tehát ezek nagy valószínűséggel be fognak épülni az OTrT törvénybe.

Csohány Klára - A kiemelt térségi tervek és a megyei tervek kapcsolatrendszere a területfejlesztési törvény 2004 évi módosításának tükrében. A megyei tervek szükséges és indokolt tartalma a kiemelt térségek területén

A kiemelt térségi tervek és a megyei területrendezési tervek, a Balatonra és a Budapesti agglomerációra, és öt megyére vonatkozik.

Az előadó Pest megyét és a Budapesti agglomerációt ismertette.

A Pest megyei Önkormányzat 1997-ben kezdte meg a területrendezési terv készítését, és 2000 őszén olyan szerencsés helyzet alakult ki, hogy egyszerre volt egyeztetés alatt az agglomeráció tervének a tervi fázisa és a megye területrendezési tervének az előkészítő fázisa. Így a Megyei Önkormányzat is egyszerre tudta ezt tárgyalni, egyszerre szerveztünk térségi fórumokat a két tervből, a két terv tervezője is azonos volt, most is azonos, így természetesen az összehangolás elég alaposra sikerült.

Mindkét tervvel kapcsolatosan voltak alapvető kifogások, mind szakmai, mind politikai oldalról. Ezek leginkább a már említett tervezés metodikai kérdésekre vonatkoztak és már 2000-ben megfogalmazta a Megyei Önkormányzat az erre vonatkozó javaslatait, vagyis milyen módon, vagy milyen irányba lenne jó fejleszteni, vagy tovább dolgozni rajtuk.

Ezen kifogások mellett, sem a tervező, sem a megbízó mint Pest Megye Önkormányzata nem érezte azt, hogy a két terv együttkezelhetősége valamilyen gondot okozhatna. Ezért 2004 tavaszán meglepetten tapasztalták, amikor a Területfejlesztési Törvény módosítására vonatkozó javaslatot véleményezésre érkezett, hogy a törvényjavaslat azt tartalmazza, hogy a Megye Területrendezési Terv nem terjedhet ki a kiemelt térség területére.

A törvénymódosítás célja ekkor főleg a területfejlesztés intézményrendszerének átalakítása volt, itt jelentek meg a többcélú kistérségi társulások, illetve újra

budapesti agglomerációs fejlesztési tanács felállítása volt a törvénymódosítás egyik fő célja.

Válaszul erre a Fővárosi Önkormányzat és Pest megye Önkormányzata egy közös szakértői csoportot hozott létre.

Ahhoz hogy a megye területrendezési terve megtarthassa a kiemelt térség területét is A szakértői csoport az alábbi pontokban fogalmazta meg véleményét:

1. Törvényi szabályozásra csak az országos jelentőségű elemek esetében van szükség. A helyi jelentőségű elemeket elegendő a megye területrendezési tervében meghatározni.
2. Alkotmányossági kérdést vet fel, hogy a törvény vonhat-e el az Alkotmányban szabályozott önkormányzati alapjogot, állapíthat-e meg olyan mértékű korlátozásokat, amely valamely önkormányzati alapjog tartalmának üresedéséhez, tényleges elvonásához vezet.
3. Pest megye esetében az agglomeráció kiemelése a megyéből torz, két részre szakadó területrészt eredményez, amelynek tervezése nem értelmezhető.
4. Ennek a törvényjavaslat pontnak az indoklása a kiemelt térségek 16-ról kettőre való csökkentése, azt tartalmazza, hogy ésszerűtlen és szükségtelen a területrendezési tervek elfogadását ilyen nagymértékben elvonni az érintett önkormányzatoktól.

A megoldást abban látta szakértői bizottság, hogy az agglomeráció terve, amit az Országgyűlés hagy jóvá, csak az országos elemeket tartalmazza.

A kiemelt térségi elemekről való döntést a megyei önkormányzat hatáskörébe kell megtartani, ahogy ez minden kiemelt térségtől mentes megyének a joga. Ehhez módosítani kellett volna a KTM rendeletet, amely kiemelt térség és a megyei területrendezési terv tartalmi követelményeit határozza meg.

Később, ahogy az agglomeráció terve közeledett az elfogadáshoz észrevehető volt, hogy az agglomerációs terv tartalma zsugorodik, kimaradnak belőle elemek, ezek kimaradtak már az egyeztetése során is, és végül a parlamenti jóváhagyás alkalmával még tovább zsugorodott a törvény. Ezzel nyilvánvalóvá vált, hogy a törvénnyel jóváhagyott terv nem elégíti ki a területrendezési tervek tartalmi követelményeit tartalmazó rendelet előírásait.

A budapesti agglomerációs terület, annak ellenére, hogy kitűntetett figyelmet kapott alultervezett.

A lassan egy éve jóváhagyott terv után nem történt semmilyen intézkedés, miszerint a megyei önkormányzat visszakaphatná azokat jogokat, amelyek egyébként megilletnék.

Ez a rendezési terv a hatályban lévő törvény rendelkezésére való tekintettel nem tartalmaz a rendelet tervezetében az agglomeráció területre vonatkozó elemeket, de a határozat tervezetre ezt már nem mondhatnánk el. A tervlapokon meghatározásra,

illetve lehatárolásra kerültek azok, amelyek a kiemelt térség és megyei területrendezési terv kötelező elemei. Ez a szerkezeti terve a megyének.

Az agglomerációs törvényből elmaradt elemeket, melyeket a megyei tervben tudtak és megpróbáltak pótolni, a szerkezeti terven ábrázolták: az *egyéb utak, vasúti mellékvonalak, térségi jelentőségű ivóvíz ellátó rendszer, térségi jelentőségű szennyvízelvezető rendszer és térségi jelentőségű szennyvíztisztító telep.*

Övezeti tervlapokon nem szerepel az agglomeráció rendezési tervében a *térségi jellegű hulladéklerakó telep, országos és térségi jelentőségű kerékpár út, a rendszeresen belvíz járta területek övezete, a hullámtér és nyílt ártér övezete, a csúszásveszélyes területek övezete, a vízerózióknak tett területek övezete, a szélrózióknak kitett területek övezete.*

Itt Csohány Klára csatlakozott azokhoz, akik szintén kérték, hogy kiemelt térségekhez hasonlóan a megyei önkormányzatoknak is lehessen joga önálló övezeteket meghatározni.

Látható tehát, hogy a kiemelt térségi és megyei területrendezési tervek tartalma nem kiforrott.

A tartalmi követelmények a két törvény megszületésének alkalmazásának tapasztalatai alapján újragondolandók, reformálandók.

Tóth Zoltán - A megbízók tapasztalatai és javaslatai

A már jóváhagyott megyei területrendezési tervek érvényesülése a települések rendezési terveiben a területi főépítész tapasztalata szerint

Tóth Zoltán elmondta a dél-dunántúli területi főépítész irodának túl nagy tapasztalata e tekintetben még nincsen.

Pár olyan problémát említett, ami a közelmúltban elfordult.

1. A térségi területfelhasználással ellenőrzése gondot okoz az irodának. Nagyon jó lenne, hogy ha az OTrT törvényhez a jogalkotók hozzájárulnak, akkor a törvénymódosításba bekerülhetne egy olyan szakasz ami településrendezési tervek tartalmi követelményeit illeti, hogy ugyanis a tervezők tüntessék fel a településrendezési tervekben a megyei területrendezési terv kötelező előírásait, a térségi felhasználást is és a védelmi övezeteket is.
2. Ami a védelmi övezeteket illeti itt elég sok probléma van. A különböző természetvédelmi övezetknél szinte minden esetben tapasztalták, hogy a zöldhatóságnak a pontos helyrajzi számok szerint kimunkált védett területei nem ugyanazok, mint amit a megyei terv feltüntet, általában kisebb területről van szó.
3. Gond van a csúszásveszélyes területekkel is. A megyei terv komplett foltokat jelöl csúszásveszélyes területként. Baranya területében is a megyének az egyharmad része folyamatos lefedettséggel csúszásveszélyes. Az OTrT

törvény azt mondja, hogy ezeken a területeken beépítésre szánt terület nem jelölhető ki. Komplette településcsoportokat érint ez, ahol ezek szerint nem lehet beépítésre szánt területet kijelölni.

4. Amikor településrendezés tervek készítése folyik, akkor ragaszkodnak ahhoz, hogy az általuk korábban előterjesztett és egyébként az OTrT-ben is és nyilván a megyei tervben is már nem szereplő nyomvonal is szerepeljen a településrendezési tervben. Mindenképpen a kötelező nyomvonal az legyen ami a megyei tervben szerepel. Ugyanakkor ez a kérdés egy általánosabb megközelítést is igényel, mert pl. a gyorsvasúthálózat nyomvonala, meglehetősen derékszögű vonalzóval lett meghúzva. Gyakorlatilag az egyes nyomvonalak előkészítettsége különböző szinten áll.
5. Megyei terveknek általános hibája, hogy a megfelelően előkészített és ténylegesen eldöntött ügyek keverednek a nem megfelelően előkészített és valójában csak ajánlatként szerepeltethető dolgokkal. Az előadó azt javasoljuk, hogy e két terület legyen megkülönböztetve, vagyis a nem megfelelő információs bázisra rátervezett elhatározások azok ajánlasként szerepeljenek és ne gyengítsék az egyébként ténylegesen elhatározott és biztos hogy betartandó nyomvonalakat vagy területhasználatot. Továbbá a *ténylegesen befolyásolható* és a *településrendezési eszközök segítségével befolyásolható* döntéseket kellene külön venni, *pl. tájképvédelmi területen a védőfásítása a szélróziónak kitett területen a művelés.*

Tóth Zoltán csatlakozott Csohány Klárához, miszerint a megyék sokfélék, a megyei területrendezési tervnek meg kellene engedni, hogy a megye szempontjából fontosnak tartott területhasználatot, a saját megyei érdeket, a megye tehesse hozzá az országos elhatározáshoz.

Körmendy János - Megyei főépítész tapasztalatai, javaslatai

Körmendy János beszámolt arról, hogy főépítész iroda 1998-99-ben kezdte el Győr-Moson Sopron megye rendezési tervét készíteni, amikor úgy tűnt, hogy az országos terv hamarosan jóváhagyásra kerül.

Akkor úgy gondolták, hogy mindazt a szabályozhatóságot, amit az önkormányzati törvény a megyének még adott, vagyis a táj-, természetnek az egységét, ennek a védelmét, illetve mindazt az idegenforgalmi érdeket, ami kimondottan expertis verbis megmaradt a megye hatáskörébe, valamilyen mértékig érvényesíteni tudják.

A tervezők szerették volna azokat idegenforgalmilag éppen akkor megterhelődő, a Fertő-tó környékét a megyei tervbe beépíteni, úgy hogy az ténylegesen annak a minőségi turizmusnak feleljen meg. Aminek most ugye pl. a **Fertő Világörökségként** próbál, nem sok sikerrel megfelelni.

A Kulturális Örökségvédelem OTrT-ből való kimaradásával sajnos kútba esett ez az elképzelés.

A megyei tervek esetében mindig az jön be, hogy ugyan egyenlő a megyei önkormányzat és települési önkormányzat joga, de ahogyan egy polgármester

mondta nem az a különbség, hogy jobb a szeme, hanem magasabban repül. Tehát egész egyszerűen mást lát a megye és az is egyfajta érdek és az is egyfajta közérdek tehát nem letagadható közérdek, következésképpen az érvényesítése fontos volna.

Nyilván a másik ilyen fontos momentum, **hogy a nagy létesítményeknek a helyét vagy** ugyan úgy mint a regionális szeméttlerakó területére **megvizsgálható terület legyen**. Tehát legalább a megvizsgálhatóságot kijelölhessék legyen szó akármilyen szélkerekekről, egyéb, ma megtérülő energiaközpontokról, vagy bármilyen nagy létesítményekről.

A másik ami e téren egy közös nagy veszteség az Euro Vegasnak, a csodás 200 emeletes tornya Hegyeshalom és Bezenye között, amit közös erővel nem tudtak megakadályozni.

Legfontosabbnak az előadó azt tartotta, hogy legyen **infrastruktúra tervezés**, legyen **természetvédelmi tervezés**.

A megyei tervek, és az országos tervek valamilyen mértékben képesek legyenek visszahatni a területfelhasználást módosító dolgokra.

Nagyon fontos lenne, hogy a megyei tervek valamilyen mértékben kezelhessék az agglomerációkat.

A megyei tervekben valamilyen mértékben kezelni kellene, ezt az aprófalvas térséget is.

<p>Körmendy Imre - A megyei területrendezési tervek környezeti-, gazdasági-, társadalmi hatásvizsgálata, a hatásvizsgálat kidolgozására eddig alkalmazott módszerek</p>
--

1. OTrT a 6. fejezet 17 - 27 §-aiban bizonyos felhatalmazást, feladatot és bizonyos tervezési köztétéseket adott a kiemelt térségek terveinek és a megyei terveknek.

De mi van akkor, ha ezek a kategóriák, mint pl. a hullámterek, nyílt árterek vagy éppen a csúszásveszélyes területek nem jelennek meg egy területrendezési tervben? Ez természetesen két okból következhet, hogy nincs ilyen, a másik pedig, hogy a tervezés nem volt elég elmélyült.

A Budapesti agglomerációnál elfeledkeztek a hullámterekről, nyílt árterekről, pedig a mostani tavaszi árvíz elegendő ok lett volna, foglalkozni ezekkel a tényezőkkel. A Római parttól egészen a XXII kerület, és XXI kerület Csepel számos területe forgott veszélyben. Az idei úszó EB-re egy nyílt árteren folyik az építkezés.

2. A megyei tervek volnának alkalmas sok településközi több települést érintő tervem rögzítésére amint arra 3/1997-es AB határozat egyszerűen rámutatott az 5.1 pontjában.

Az összetartozó terület a településnek, és bizonyos szempontból egy megyének a települései is egy összefüggő rendszert alkotnak.

Az előadó fontosnak tartja a megyei területrendezési jogok a megerősítését, mert a települések közötti verseny az ún. nonkomparatív játék szituációk, nagyon komoly veszélyekkel járnak.

A területfejlesztés és területrendezésről szóló törvény szerint van egy bizonyos plusz 10 %, ami aztán a településrendezési tervekben még ad egy plusz-mínusz 5 %-os mozgásteret, ezt ha összeadjuk, akkor ez egy mínusz 14, illetve egy plusz 15,5 %-ra jön ki. Az egyszerű geometria hogy a két pont között az egyeneshez képest egy 30 fokos eltéréssel és a középpont táján ez az egész út több, mint negyedével való eltérést. Tehát két 50 km-re lévő pontnál plusz-mínusz 13-14 km-es mozgásteret teremt. Egy pontnál még hosszváltozás esetén is 30 km-rel arrébb kerülhet egy út

Euro Vegasra reagálva az előadó kifejti: aki szót emel az nem a fejlesztés ellen van.

Az ilyen jellegű, típusú fejlesztések a kisvárosokat is veszélyeztetik és fölvetik a kérdést, hogy kié a tervezés a joga, az országé, a régióé, a megyéé, vagy egyéni lefüggönyözött irodákban dőlnek el az országra vagy ország térségre nagyon komolyan kiható döntések?

Faragó Péter - Vezető tervezők tapasztalatai és javaslatai: megbízói elvárások, tervezői szakmai törekvések, használható eszközök, törvényi korlátok

A megyei tervvel kapcsolatban elmondta, amikor a tervezők elvállalják a megyei terv elkészítését, nagyon kevesen tudják, mire is vállalkoznak. Mivel a megyében kevés, pénz áll rendelkezésükre, ezért aztán nagyon sok megyében húzzák - halasztják a megyei terveknek a kidolgoztatását, vagy tovább folytatását. A megyei tervekkel közvetlen nincsen, a megyei terv elkészítését követően nem lehet pályázni.

A megyei területrendezési tervnek a tervhierarchián belül való végig vitele és érvényesülése akkor jó, ha abban a települések aktívan részt vesznek és végül nem diktátumként kerül bele a megye rendezési terveibe.

Nagyon nehéz a megye területrendezési tervében az egyes kistérségek, települések akaratát, kívánalmait összegyűjteni és a végén érvényesíteni.

Egy mai megyei terv miután pályázat alkalmával lehet elnyerni 20-25 millió forint körül van. Ebből az összegből csak azért lehet kihozni, mert a tervező már tudja, hova, mihez kell nyúlni.

Az információ beszerzéssel és áramlással problémák vannak, mert jogszabály vonatkozik a tervezésnél arra, hogy bizonyos decentralizált szervezeteknek kötelezően szolgáltatni kellene információt. Ez általában nem működik, nem adják ingyen az információt, abban az aggregációban és abban a feldolgozásban, ami a területrendezési terveknél már jó ideje kötelező térinformatikai formában kell, hogy készüljön.

Tehát a terveknek a sorozatát kell elkészíteni, nemcsak effektív, hanem a ráfordított szakember gárda is tulajdonképpen autodidakta módon tanulta meg ezt a tervezést, mire az ember egy-két terven átrágja magát, az bizony időbe és pénzbe kerül.

Összefoglalva:

- A témában a kutatási háttér nagyon hiányzik.
- Van valamiféle szakmai konszenzus arra vonatkozóan hogy a települési térség mit jelent, de jóval mélyebb munkát igényelne ennek alapos feldolgozása.
- Az előadó úgy gondolja, hogy az országos területrendezési tervnek a felülvizsgálata mindenképpen lépcsőfok.

Koszorú Lajos - Vezető tervezők tapasztalatai és javaslatai: megbízói elvárások, tervezői szakmai törekvések, használható eszközök, törvényi korlátok
--

A tervező a **Komárom-Esztergom megyei terv** kapcsán foglalta össze tapasztalatait:

1. kedvező volt az a **munkakapcsolat**, ami kialakult a megyével. Elmondta hogy a megye vezetése a főépítéssel tulajdonképpen törekedett arra, hogy megértse ezt a tervezési folyamatot és ebben a tervműfajban rejlő lehetőségeket integrálja, vagy megpróbálja a kettő között a kapcsolatot fölépíteni.
2. Komoly egyeztetési fordulók zajlottak a különféle tervezési szakaszokban, kistérségi, városi, megyei, bizottsági szinteken. Fontos, hogy a jövőképpel kapcsolatos konszenzusok kialakítása, ami alapvetően a tervezés alapját kell hogy képezze. Bizony azt lehet mondani, hogy a megye felismerte azt, hogy elmúlt 15 évben lezajlott strukturális folyamatok igenis indokolják kéri, követelik hogy további szerkezetalakító beavatkozásokkal a saját lehetőségeikhez képest formálja a területi folyamatokat.
3. A terv készítői is komolyan vették a tartalmi követelményeket, el is indultak a tervezéssel, programozással és azt tapasztalták, hogy az OTrT-s követelményrendszer mellett a tervezés legalábbis a végső fázisában egy más irányú kanyart vett, mint amit az elején elképzelték. Itt első sorban **már többek által fölvetett megyei övezeti rendszerre, a megyei szabályozásba beépíthető követelményekre gondolt.**
4. Az előző alkalommal Koszorú Lajos két megye **Borsod és Komárom** problémáján keresztül szemléltette hogy mennyire különbözőek a megyék, mennyire mások eltérőek a táji adottságok, amelyek kezelhetetlenek az OTrT viszonylag üres kategóriáival, követelményrendszerével.
5. A megyei terveknek igazából kétféleképpen érvényesülhetnek feladatai, egyrészt reduktív módon az országos elhatározások érvényesítését kell biztosítani, másrészt a megyei sajátosságokat kell érvényesíteni. **A megyei sajátosságokon alapuló térszerkezeti, térségi akár országos jelentőségű követelményeket föl kell, hogy vessék a megyék, és ezeket valamilyen szinten akceptálni kell a fölsőbb tervek szintjén.**
6. Az elmúlt 20 év folyamatai keményen és nagyon erőteljesen befolyásolták, mind a területi folyamatokat, mind településrendszert és annak az alakulását. Az egész folyamat nagy mértékben spontán módon, vagy legalábbis kevésbé szabályozott formában zajlott le. Beszél a kistelepülésekről, aprófalvakról, a többszörösen határ helyzetben lévő térségekről.

7. Lényeges konfliktus, a kompetenciák alakítása, a megye, a régió, a kiemelt térség és a kistérségi szintek között.
8. A megyei vezetés a maga szintjén profi vagy lobbierős szervezet, hiszen ott ül az országgyűlésben a fél megyei közgyűlés. Ez egy olyan politikai tényező, amit alapvetően figyelembe kell venni miközben a tervezés jogosítványai leépülnek, meggyengül a háttere, de ugyanakkor megvan az az előnye, hogy a megye háza ablakából gyakorlatilag lehet látni a megyét. Valamilyen szinten a területi folyamatok érzékelhetők, tehát akár felelősen is lehet a folyamatokat alakítani.

Nagyon nehéz a megyéből Brüsszelbe telefonálni.

9. A régióra fenti kijelentés nem igaz, de a régióknak több vonatkozásban ennek az ellentétéről beszélhetünk nincs igazán profi vagy politikai súlyos vezetése, hiányzik a pénz, egyáltalán a jogosítványok megosztása is egy alapvető kérdés.

1985-ben 109 város volt az országban 1990-ben 166, 1995-ben 194, 200-ben 222, 220-ben 252, és ma igen közel van a 300-hoz a városok száma. Ez nyilván azt jelenti, hogy a településrendszer nagyon keményen és nagyon erőteljesen átalakul, míg eközben a városban lakó népesség aránya nem változott az össznépességen belül.

Az átalakuló városhálózat számszerű eredményeit semmiféle funkcionálisan strukturáló beavatkozás nem erősíti, nem alakítja, nem formálja. Nincsenek olyan követelmények amelyek a térségi szerepek megosztását, koncentrációját az új szerepek mentén újjászervezését meghatároznák, alakítanák.

Így az egész településrendszert generáló, befolyásoló városhálózat szervező szerepei teljesen elbizonytalanodtak és ez a területi folyamatokat erőteljesen meghatározza.

Koszorú Lajos néhány példát hozott a megyei tervből:

- Úgy gondolja, a megyei tervben a megyére jellemző agglomerációs és szuburbanizációs folyamatokat kiemeltem kellene kezelni. Ennek megfelelően a területi alkalmasságok és a vizsgálatok alapján lehatárolták az átmeneti karakterű városokat, ami a városiasodó települési térség és a hagyományos vidéki települési térség között van. Ezek a települések biztos, hogy valamilyen mértékben erős dinamikát élnek meg, és a városi hálózat folyamatait is befolyásolják. Erre vonatkozóan kidolgoztak olyan előírásokat, hogy ezeket a települési folyamatokat, megyei szinten összehangolható, szervezettebbek, pontosabbak, célirányosabbak legyenek. Ezen belül bizonyos értékek megjelenítése is fontos volt, amelyek a települések szerkezeti és rendezési terveiben akár normatív módon is átfordíthatók és ezeken az átmeneti folyamatokat megélő településeken valamiféle rendezet, vagy koordinált változásokat segítenek kialakítani.
- Jellemző folyamat a magyar településhálózatnak, településrendszernek, nagy mértékű extenzív irányú fejlődése, kiterjesztése és ezt folyamatosan bővülése.

- Súlyos konfliktus, hogy a megyei tervek irányított területhasználati törekvéseit nem engedte érvényesülni a MEH, miközben feltétlenül indokolt lenne az OTK prioritásaival, és célrendszerével összhangban meghatározni a megyei érdekből fontos gazdasági célú fejlesztési területek elhelyezkedését, *pl. ipari parkok, logisztikai központok, turisztikai központok, és más egyéb nagyobb kapacitású térségjelentőségű fejlesztéseket.* Ezt közvetlenül összekapcsolhatná a megyei érdekből támogatandó fejlesztési célokat és a térségileg összehangolt rendezési követelményeket.
- A Borvidékek sajátos tájhasználatot, gazdálkodást, településszerkezetet, úthálózatot, telekszerkezetet,
- Sajátos megyei övezetként kezelték a tervben a tatai Öreg tavat. Egy kiemelt problémája a megyének és ennek a térségnek az ökológia rehabilitációja.
- Tata, Tatbánya Oroszlány és kapcsolódó települést térségében lakik a megye lakosságának fele, mintegy 30-40 km-es térségben, ennek meg vannak a térszerkezeti területi adottságai, ez egy olyan adottsága a megyének ami tulajdonképpen lehetővé tette a gazdasági struktúra váltását és nyilván megfelelően kezelve a terület folyamatokat, olyan területi kínálatokat kezel, vagy alakíthat ki Budapest-Bécs-Pozsony között ami konszolidálja a megye megújult gazdasági struktúráját.
- A régi Komárom megye a Duna menti térség, ami ma a siralomvölgy. Ez az a térség aminek ki kell találni a jövőben szerepét, a területi folyamatokkal a területrendezés eszközeivel a települések szerkezeti terveiben megjelenő terület felhasználási rendszerek megyei szintű tervek befolyásolásával lehetne, kellene alakítani. Ez a térség valamilyen szintű, mértékű funkcióváltás előtt áll, még egy jó ideig tartó mélyrepülés után.

Összefoglalásul:

- A megyei tervek a jelenlegi követelmény rendszerben, formájukkal és tartalmuk alapján nem igazán alkalmasak a térségi megyei szinten zajló területi folyamatok befolyásolásra.
- Ezzel az eszközzel nem lehet térségi területi politikát sem kialakítani, sem felelősen hatékonyan szolgálni azt.
- A megyei tervek kiüresítése, azaz a megyei szabályozásnak a meggátlása, a megyei sajátosságok kiiktatása és maximális korlátozása lehet egy kiegészítő előkészítő eszköz a megyei rendszer felszámolásában.
- A területi folyamatok egymásra épülését ismerő szakemberek azonban, igencsak aggódva figyelik, hogy a kiürült OTrT után következő tervezési szintek is egyre kiszolgáltatottabbak.
- Kié a tervezés joga, kérdezhetjük. A rövid távú lokális egyéni érdekeknek válnak kiszolgáltatottá ezek a folyamatok. A további rendezési típusú tervek képtelenné válnak a helyi kistérségi közösségi identitással bíró hosszabb távú érdekek érvényesítésre. Hiszen a felsőbb terv nem mutat irányt, nem határozza meg a kívánatos struktúrát, és nem szelektál a kívánatos és káros területi folyamatok között.
- A megyei tervezés egy áttekinthető tervi lépték, a tervező és a politikus számára is, sőt a valós folyamatok rendkívüli gazdagsága még kezelhető is. A megyei tervekben felgyűlt tapasztalatok, tudás és adatok szolgálhatják az OTrT adatbázisának feltöltését. A megyei tervek kiemelt szerepe lehetne, hogy a tényszerűen feltárt megyei területi folyamatok és az ezekkel összefüggő

megyei érdekek visszacsatolásával fejlesszék, gazdagítsák az OTrT tartalmát. A több szintű területi tervezést meg kell tartani és területi sajátosságoknak megfelelően támogatni kell, hogy szintenként másról szóljanak és hogy mások másról döntsenek.

- A megyei térségi tervezésben a kialakult ágazati érdekek alapuló védelmi szemlélet és a kapcsolódó szabályozást továbbfejlesztendő tapasztalata szerint területi szempontok követelményei szerinti integrációk kidolgozandók. Megteremtendő a struktúraformáló jövőképkötés, valamint ennek széleskörű társadalmi vitáján alapuló közösségi tervezés. Az ennek megfelelő kínálat teremtő szabályozás az, amely képes - a hosszú távú érdekek prioritása mellett - kezelni a folyamatokat.

Molnár Attila - A területrendezési tervek és a településrendezési tervek hierarchikus kapcsolatának problematikája, a megfelelőség vizsgálatára és ellenőrzésére rendelkezésre álló eszközök:

Az új rendszerben a törvényi vagy rendeleti szabályozással egy működőképes és a településig lebontott tervezési elemek jelenhetnek meg, amelyeket külön-külön nem lehet települési szinten alkalmazni.

A területrendezésnek elsősorban az ökológiai oldalon van küldetése. Sokak számára, még mindig nem ilyen evidens az ökológiai szemlélet.

A hierarchikus kapcsolatnak két problémája jelentkezhet:

1. Ha az átadó és az átvevő felületek nincsenek összecsiszolva. Tehát a transzmisszió az átadás nem működik, vagy nagyon nehezen működik. Néhány példával támasztotta alá az előadó gondolatmenetét:
 - ha az előírások puhák, gyengék, vagy az ellenőrzés laza, itt törvényi szabályozásra a 23/a §-ra utal, mely bizonyos mértékben kevés, vagy olyan puha lehetőségek ad, hogy minden beleférjen.

A módosítás során nagyon nagy gondot kell fordítani arra, hogy a jóváhagyandó elemek a hierarchikus rendszerben akkor is működjenek, ha ezekre a területekre kiterjed a térségi terület felhasználás, műszaki infrastruktúrára és a műszaki szabályzat.

A településhálózati rendszert, településszinten végig kellene vinni, de ennek törvényi háttere nincsen, módszertanilag, metodikailag nincs kidolgozva a településhálózattal kapcsolatos hálózati rendszer.

A rendezési terv hierarchikus rendszerének, egyik problémája hogy a kiemelt térségeknek a kezelése hogyan is történjen. Biztos, hogy a módosítás során valamilyen módon erre vissza kell térni. Az egyik maga a két kiemelt térség, amelyek beépül az országos tervbe.

Teljesen bizonytalan a helyzete ezeknek a térségeknek, épüljenek e be a megyei tervekbe? A jelenlegi felfogás ez. A megyei tervekben ez azt jelenti, hogy megjelennek olyan különleges az általános előírásoktól eltérő elemek, amiket kezelni kell.

Figyelemre méltó hogy a visszacsatolás rendszere el kezdett működni. A megyei tervek egy csomó javaslattal álltak elő, amiket majd vissza kell vezetni az országos tervbe, de a településrendezési tervekben is van ütközés. Lehet látni, hogy a megyei tervek és a településrendezési tervek között nagyon sok súrlódás van, nagyon sok kezdeményezés van amit be kell építeni.

Az előadó szerint sokszor azért is van ellentét a településrendezés és a megyei terv között, a megyei terv és az országos terv között, mert az oda-visszatervezésre még nem volt idő.

A legnagyobb probléma a megyei tervek és a településtervezés között az alaptérkép. Az 5 %-kal nem lehet ezeket kezelni. AZ előadó szerint sürgősen komoly erőforrásokat kellene fordítani arra, hogy akár a DTA terve, vagy az alaptérképek megtartásával valahogy sűríteni lehessen azokat az elemeket, amelyek beépülhetnek a DTA tervbe. A közös nevezőt létre lehetne hoznia települési alaptérkép a Földhivatali alaptérképek és területrendezési tervek között.

Felmerül itt egy dolog hogyha nincsen megyei terv akkor az országos tervvel való megfelelést hogyan lehet kezelni.

Területfelhasználást nem lehet levezetni legfeljebb hálózati elemeket lehet csak beazonosítani.

A másik pedig a hierarchia jóváhagyandó elemei között nem teljes az összhang. A terület felhasználás többé-kevésbé meg van. Itt a legtöbb problémát az alaptérkép okozza, és a kicsit puha előírásrendszer.

Az infrastruktúra hálózatoknál az OTrT és megyei terv között eltérések vannak.

Akkor lehet valamit számon kérni, hogy ha valami elhatározás van a megyei tervben, az beazonosítható és a települési tervbe.

Az övezetknél még az is a probléma, a hogy fogalmi különbség is van. A területrendezési tervben az övezet fogalma mást takar, mint a településrendezés tervben. Létre kellene hozni valóban az egymásnak megfelelő fogalomrendszert.

Az erdőgazdálkodás térségben ki kell mondani, hogy mit nem lehet, milyen terület felhasználási egységet nem lehet építeni, és ezt kötelezően végig lehet ellenőrizni.

Az előadó továbbá példákkal mutatta be az alábbi témakörök problémáit:

- külterjes mezőgazdasági térségek
- infrastruktúra hálózat
- Kerékpár úr hálózatok
- A nagy sebességű vasút vonal
- A vasút
- elsőrendű árvízvédelmi fővonal, másodrendű fővonal
- Az övezeti szabályozás elemei.
- Ökológiai folyosók

- Kiemelten fontos érzékeny terület
- Térségi tájrehabilitációt igénylő terület.
- Tájképvédelmi területek.
- A csúszás, vízerózióknak, szélrózióknak kitett területek

Megfelelőség ellenőrzése

Igazán a területrendezési hatóságoknak nem feladata, ahogy érzékeljük, eléggé küszködnek ezzel a témakörrel.

A 23/A § törvényben megjelennek. Országos térségi jelentés, műszaki infrastruktúra hálózatok 5 %-át érheti el a közigazgatási területen belül. Térségi övezetek legfeljebb 5%-a térhet el, térségi terület felhasználás szabályainak a település közigazgatás területére vetítve.

Ha megyei terv, kiemelt térségi terv nincsen, akkor a településrendezési tervnek hogyan kell az országos tervhez igazodnia?

Vajon mindenki tudja-e, hogy mik azok az elemek, amik jóváhagyandók, vagy teljesítendőek, vagy ellenőrizni kell, vagy pedig nem?

Németh Iván - A megyei jogú városok beillesztése a megyei területrendezési tervekbe, a nagyvárosi agglomerációk tervezésének lehetőségei a megyei területrendezési tervekben

A megyei terv miben segítette a város tervnek a készítését, illetve egyáltalán mit lehetne levárni szakmailag a megyetervtől, milyen segítséget?

Tartalmi követelmények szempontjából a városi tervek felől nézve elsősorban védelmi szempontokat határoz meg, meghatároz infrastruktúrákat elsősorban, technika infrastruktúrákat, és harmadsorban területfelhasználást. A mi várostervünk használata szempontjából, lényeges volt a megyei tervnek elkészülése. Ez a két terv párhuzamosan készült ez. Olyan szempontból ez kedvező volt, hogy lehetett kicsit alakítani, és megyei tervet illetve a megye tervhez a várostervet.

A védelmi szempontok nagyon jól követhetők voltak és nagyon jól át lehetett tenni a város tervbe, annak ellenére, hogy olyan pontatlansági kérdések, és térképi problémák felmerültek, mint amiről a Molnár Attila is beszélt.

Vannak azonban az 5 % kérdésből meg az egyes infrasturktúrák sajátosságaiból adódó problémák. Pl. Győr városán keresztül megy ez a nagysebességű 250 km sebességű vasútvonal, ami egy nyomvonalként jelenik meg az országos tervben, meg gyakorlatilag egy nyomvonalként jelenik meg a megye tervben is. Ha nézegetjük az 5%-os különbséget, akkor 5 %-os különbség betartásával tönkre lehet tenni ezt a nyomvonalat, hiszen ennek a lehetséges fordulási ívei több kilométeresek, tehát az

5% betartásával még nyugodtan ki lehet lőni annak a nyomvonalnak későbbi megvalósítását vagy nagyon meg lehet drágítani.

Ilyen nagyobb sávra kiterjedő infrastruktúráknál véleményem szerint nem elegendő, hogyha csak nyomvonalat jelölünk ki, hanem valamilyen módon a hatásterületét is ki kellene jelölni, mert hogy ha akármelyik község a nyomvonalat tiszteletbe tartva egy nagysebességű vasút vonal mellé beépítésre szánt területet telepít, az nagymértékben drágítja a későbbi megvalósulást, ha egyáltalán nem lehetetleníti el

A területfelhasználás szempontjából a kérdésem az volt a megyei terv felé, hogy segíti-e a területtakarékos területhasználatot?

Meg lehet jegyezni itt kitérően, hogy kérdés, hogy a szakmának szempontja a területtakarékos területhasználat.

Az egyeztetési eljárásban egymással versenyző települések próbálták szándékaikat érvényesíteni és ezt be is fogadta a megye, tehát igazándiból semmilyen nem jelentett és hogyha még a területlehatárolás szempontjából jelentene is valamilyen korlátot minőségileg, tulajdonképpen a települési terület lehatárolásokhoz igazándiból semmilyen előírás nem kapcsolódott. Így ebben a vonatkozásban a megyei terv nem különösebben volt hatással a településtervre, és ez nemcsak a Győrre mondható el, hanem az összes többi környéki településre.

Hatással van-e a megyei terv a területi fejlődésre és van-e rá szükség?

Ha nincs sok hatása, akkor biztos nincsen rá szükség!

A megyei tervnek az egyik lényeges pontja tehát a struktúraformáló jövőkép alkotás lenne, illetve ezen struktúrák rögzítése.

Földi Zsuzsa - A településrendszer tervezésének lehetőségei a megyei területrendezési tervekben
--

A településrendszerrel kapcsolatos vizsgálódásoknak, milyen üzenete van a megyei szintű rendezési tervek elkészítésére vonatkozóan?

Röviden összefoglalta azt a célrendszert, azokat a célokat ami érdekében a településhálózat, illetve a településrendszer struktúrájának vizsgálatát érdemes elvégezni egy-egy ilyen megyei rendezési terv kapcsán.

1. az egyes települések súlyának megállapítása a település hálózatban
2. a második a településhálózat súlypontjainak meghatározása.

A vizsgálat eredményeképpen megállapíthatunk

- központiányos területeket
- a településhálózati súlypontok vonzáskörzetét is meghatározzuk

Mindezt soft módszerekkel, kérdőívvel, interjúzásokkal lehet igazán feltárni.

A településhálózat struktúrájának vizsgálata az egyéb hálózati struktúrákkal összevethető és meghatározható pl. az úthálózat és a települési súlypontok lokalizációjának az összhangja, illetve egymásra hatása.

A módszertan, aminek alapján a vizsgálatot elvégezték:

- a különböző településeknek szolgáltató, igazgatási és speciális funkciók szerint súlypontokat, ún. kódokat határoztak meg és ezek aztán a térképi ábrázolás során megadták gyakorlatilag a megyének a település hálózati struktúráját és súlypontjait is egyben.

A vizsgálat lépései:

- első körben adatgyűjtés végeztek, majd elvégezték a különböző településekre vonatkozó kódolást, majd pedig a térképi ábrázolást.

Az első ilyen a szolgáltató funkció vizsgálata, ahol természetesen külön kellett szedni a városi rangú településeket és a nem városi rangú településeket így csak azt sorolta fel, hogy milyen jellegű szolgáltatások léte illetve nem léte játszott szerepet a kód meghatározásában ezek után nagyon egyszerűen csak a pontszámok összesítésével súlyozták a megfelelő település típus belső település típust és kategorizálták őket.

A pontszámok alapján a települések kategorizálásra kerültek - csak a **szolgáltató funkcióval** kapcsolatos települési kódolási rendszer - teljes körű szolgáltató funkció hiánya, erősen hiányos és a falvakban is egyre tompuló jelentőségű, majd legvégül a szolgáltató funkció nélküli települések.

Következő komponense, a kódnak az **igazgatási funkció** volt, ennek is városi és falusi felosztása történt először, és ugyanígy a kódolás illetve a súlypontozás megtörtént.

Speciális funkciók meghatározása **ipari, idegenforgalmi illetve a felsőoktatásra vonatkozó speciális funkciókat** találtak a legfontosabbnak, illetve a legmeghatározóbbnak, illetve az ipari parki, **ipari parkok mellett a logisztikai funkció** közlekedési hálózattal való szoros összefüggése nyilvánvaló.

Komplex kategóriák.

A térképi kódokat a funkciók összesítésével határozták módszertanában teljesen megegyezik a két rendezési tervben használatos módszerekkel.

Hét térképi kategóriát 4 városi, és 3 falusi kategóriát határoztak meg.

Az előadó térképeken mutatta be további vizsgálataik eredményét.

Lombár István - A közlekedéstervezés lehetőségei és feladatai a megyei térszerkezet tervezésében, a közlekedési létesítmények helybiztosításában.
--

A jogszabály egy szükséges de nem elégséges feltétele egy jó terv megszületésének.

A közlekedési tárcának ma nincsen elfogadott közlekedés hálózati javaslata. A közlekedés pillanatnyilag mélyponton van, a környezetvédelem, természetvédelem és egyéb szakágak viszont fejlődnek.

Egy kis előrelépésnek tekinthető, hogy a közlekedési tárca felismerte azt, hogy ha jogszabályban fektet le dolgokat, akkor abból előnye is származhat. (pl. autópálya tv.)

Pillanatnyilag a politika dönt abszolút szakmai kérdésekben. Ekkor elvész a közlekedésnek azon szerepe, hogy egy a területfelhasználási kategóriák közül.

A megyei tervekkel kapcsolatban az előadó elmondta, a hierarchia azt jelenti, minél alacsonyabb szinten történik a tervezés annál részletesebbnek kell lennie.

Vas megye tervében azonban az M8-as autópálya nyomvonala Veszprém-Rábafüzes néven szerepel(vagyis túlságosan is elnagyoltan).

Összefoglalva az előadó elmondta:

A törvénnyel és a nem törvénnyel jóváhagyott tervek egymásmellettiége problémás. Rugalmasabbnak és befogadóbbnak kellene lenni a megyei tervnek. A befogadóbb terv az értékvesztést kerülné el. A hierarchia mellett a sokféleség biztosítása a legfontosabb.

Lázár Tibor - A tájtervezés lehetőségei a megyei területrendezési tervezésben

A tájtervezés és a területi tervezés nem választható el egymástól. Az OTrT céljai között szerepel a tájrendezés jelentősége.

A jelenlegi törvényi szabályozás mellett illetve a tervezési gyakorlat mellett a megyei tervek hogyan tudnak megfelelni a fenti céloknak, illetve a tájrendezés területén hogyan érvényesíthetők?

Lényeges, hogy az OTrT szabályozásában illetve a megyei tervekben megjeleníthető szabályozásban hogyan jelenik meg a tájrendezés.

- egyrészt vizsgálni kell az övezeteket. Az övezetekre a megyei tervek egyéni szabályokat nem állapíthatnak meg. (itt újra felmerül az AB határozat és az OTrT-ben fellépő ellentét)(az AB határozat indoklását érdemes lenne az OTrT módosításánál figyelembe venni)

A megyei terv feladata:

- az OTrT-ben meghatározott országos övezeteket pontosítsa, illetve a térségi övezeteket kijelölje ill.

- az ágazati jogszabályok szerinti korlátozás alá eső összefüggő, a megyét érintő egyéb tájszerkezeti egységeket, övezeteket kijelölje

Az OTrT is próbálkozott a jogszabályok egyeztetésével, de kevés sikerrel, több ellentmondás is van az OTrT-ben leírtak és az ágazati jogszabályok között. (pl. föl és szélérozó – ellentétben van a föld törvénnyel és az erdő törvénnyel , természetvédelmi területek – ökológia hálózat problémája, érzékeny természeti területek).

Az előadó két fontos kapcsolat-rendszerről:

A területrendezési tervek és az ágazatok viszonyáról és a területrendezési tervek és az önkormányzatok viszonyáról beszélt. Majd a megyei tervek és a településtervezés kapcsolatáról mondta el gondolatait.

A magyarázatból kiderült, hogy az ágazatoknak semmilyen kötelezettsége nincsen a településrendezés fel.

A megyei önkormányzatoknak az alábbi övezeteket kell kijelölnie saját felelősségével:

- ki kell jelölni a tájképvédelmi övezetet
- lehetősége van a komplex tájrehabilitációt igénylő terület pontosítására
- kijelölheti a térségi tájrehabilitációt igénylő területet

A javaslatokat összefoglalva:

- törvényi szinten kellene megkövetelni az ágazatok 98% - nyi adatszolgáltatását, ha ez nem lehetséges, akkor a cos 5%-nyi szabályt kellene rugalmasabbá tenni.
- tisztázni kellene, hogy az övezetek mellékletei vagy függelékei legyenek egy megyei önkormányzati rendeletnek. (a melléklet kötelező!)
- a megyei területrendezési terv az egyetlen olyan terv műfaj, ahol az összes ágazati korlátozás egy helyen megjelenik, de lehetőséget kell adni a megyéknek az egyedi adottságainak megfelelő szabályozás kialakítására.
- továbbá nagyon fontos az ágazati törvényekkel való összhang megteremtése

Berényi Mária: A kulturális örökség védelmével kapcsolatos területrendezési feladatok, az övezet lehetséges és szükséges tartalma
--

Berényi Mária előadását egy áttekintéssel kezdte, a kulturális örökségvédelemmel kapcsolatos jogszabályi háttérrel:

- A kulturális örökségvédelemről szóló törvény egyértelműen tartalmazza, hogy a kulturális örökségvédelemét különösen a terület és településfejlesztés és a település és területrendezés vonatkozásában figyelembe kell venni és azzal összhangban kell folytatni.
- A kulturális örökségvédelemről szóló törvény többek között három fogalmat említ meg, a történeti táj, és a történeti kertek fogalmát a területi tervezés során is fel lehet használni, az örökségvédelmi hatástanulmány, már nem terjed ki a területi tervezésre.

- A területrendezési tervek tartalmi követelményeiben a vizsgálati és programkészítési fázisban szó van az épített környezetről és ingatlan védelemről. tehát lényegében a tartalmi követelményekben benn van, hogy kell a kulturális örökségvédelmével is foglalkozni. A javaslattevő fázisban ez már nincsen nevesítve.
- az OTrT-ben az első paragrafusban a törvény céljainál szerepel a kulturális adottságok, értékek megőrzése, de a továbbiakban már erről nincsen szó.
- Az OTrT elfogadása előtti egyeztető anyag több kulturális örökségvédelemmel kapcsolatos anyagot is tartalmazott.

Berényi Mária, a saját tervezési tapasztalataiból merítve, vázolta az OTrT-ből hiányzó övezeti struktúrát. Vas és Zala megye terveinek készítésénél igyekeztek azokat az OTrT-vel összhangba hozni, éppen ezért sok minden kimaradt a tervekből. Végül az ajánlásokban fogalmazták meg a hiányzó tényezőket.

Természetesen az Országos tervben is vannak olyan elemek, amelyeket a megyei tervben ábrázolni kell, pl: régészeti elemek, római utak, római vízvezeték. Sok regionális és területi jelentőségű elem.

A saját tervezési tapasztalata során felmerült egy **megyei értékkataszter készítése**, amely a támogatások elnyerésére is alkalmas háttéranyag lehetne.

Sipos Katalin - A megyei területrendezési tervek ökológiai hálózatának tervezése, (a megyei terv övezetei, alövezetei)

Pécs Nóra a Duna-Ipoly Nemzeti Park Igazgatóság részéről, Sipos Katalin helyett jelent meg a vitanapon.

Az ökológiai hálózattal kapcsolatban elmondta, a kijelölésének és a tervezésének megkezdése elég nagy múlttal rendelkezik. Az első lépések több, mint 10 éve történtek meg kizárólag természetvédelmi szempontból a Páneurópai ökológiai hálózat részeként. A kijelölés szükségességét siettetette, hogy Európában és Magyarországon is egyre sürgetőbb megoldandó feladat lett a kis kiterjedésű elszigetelt területek megóvása. Erre jelent megoldást egy olyan hálózat amely az összeköttetéseket biztosítja.

Ellentmondás van az OTrT és a kizárólag természetvédelmi szempontú ökológiai hálózat kijelölés között.

Az ökológiai hálózat kijelölésénél, elsősorban magterületek kerültek kijelölésre és elsősorban az egyes területek, élőhelyeinek sokszínűségét, milyenségét vették figyelembe. Ebben a kijelölésben is megjelentek a pufferterületek, ökológiai folyosók és a rehabilitációs területek.

Az OTrT azt mondja ki, hogy a megyei tervekben az országos ökológiai hálózat területét: védett természeti terület, természeti terület, pufferterület és ökológiai folyosó övezetbe kell sorolni. A védett természeti területek jogszabályban meghatározott területek és a természeti területekről és a pufferterületekről is rendelkezik a természetvédelmi törvény.

A természetvédelem az OTrT módosításával kapcsolatban kezdeményezni fogja, hogy nem a mostani, hanem természetvédelem szempontjait és a páneurópai rendszerű övezeti lehatárolásokat alkalmazza az OTrT.

Egyben felvetődik több probléma is:

- vannak olyan védett belterületek, amelyeknek nem feltétlenül kell az ökológiai hálózatba benne lenni, mivel ökológiai szempontból nem annyira jelentősek.
- jelenleg sok olyan terület van, amit nem lehet az OTrT-ben szereplő övezetekbe besorolni.

pl: NATURA 2000 területek

Az ökológiai hálózat lehatárolása az OTrT-ben nem elég pontossággal került be.